

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Kőfalvi Balázs ügyvéd (cím) által képviselt név (cím) felperesnek a dr. Ács László ügyvéd (cím) által képviselt név (cím) alperes ellen kötelesrész kiadása iránt indított perében a Fővárosi Bíróság 2009. április 21. napján hozott, 6.P.630.578/2002/73. számú ítélete ellen a felperes részéről 74. és 75. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés, annak 76. sorszámú indokolása folytán meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 15 napon belül 125.000 (Százhuszonötezer) forint másodfokú perköltséget.

A felperes személyes költségmentessége folytán le nem rótt 248.750 (Kétszáznegyvennyolcezer-hétszázötven) forint fellebbezési illetéket, valamint az elsőfokú eljárásban felmerült, állam által előlegezett 299.100 (Kétszázkilencvenkilencezer-száz) forint költséget az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes a gyermeke néhai R.né L.M. örökhagyónak, (továbbiakban örökhagyó) az alperes a testvére. Az örökhagyó 2000. november 13. napján kelt végrendeletében minden ingó- és ingatlan vagyonát az alperesre hagyta. Örökhagyó a házastársával és a felperessel Gy-n lakott. 1999. februárjában házastársa a közös ingatlanból elköltözött, ezután a felperes gondozását az örökhagyó látta el.

A D. Bíróság 2000 november hó 7-én jogerőre emelkedett 4.P.20.../2000/6. számú ítéletével örökhagyó házasságát felbontotta. 2000 július hó 27-én a házastársak megállapodtak házastársi vagyonszövetségük megszüntetéséről. A közös

tulajdonukat képező ingóságokat természetben megosztották, a gy-i ingatlan $\frac{1}{2}$ tulajdoni illetőségét a házastárs 7.000.000 forintért magához váltotta, a Bt. RCI használati jog megváltása ellenértékeként pedig további 1.500.000 forint kifizetését vállalta. Örökhagyó vállalta, hogy a 8.000.000 forint összeg kézhezvételét követő 30 napon belül elhagyja az ingatlant, a fennmaradó 500.000 forint megfizetése egy évvel később vált esedékessé.

R.L. 2000 október hó 5. napján átadott örökhagyónak 1.000.000 forintot.

A T.Gy. vevővel kötött adásvételi szerződés alapján örökhagyó 2000 november hó 6-án 4.700.000 forint összeget ügyvédjénél átvett. A pénz átadásánál jelen volt az alperes is. A pénzátvételt követően örökhagyó a gy-i ingatlanba ment haza.

Az örökhagyó 2000. november 7-én adásvételi előszerződést kötött, és 1.300.000 forint vételár előleget kifizetett.

November hó 10-én az örökhagyó kórházba került. November 11-én az alperes elszállította örökhagyó ingóságait a volt közös lakásból. Az ingóságok elvitelekor a felperes édesapja jelen volt. Az ingók elszállítása a házastársak által a házastársi közös vagyon megosztásához készült „megegyezés az ingóságokról” elnevezésű lista alapján történt. Az alperes által elszállított ingók értéke 693.900 forint volt, a további, örökhagyót illető ingóságok a házban maradtak.

2000. november hó 15-én a Bank átutalt 2.300.000 forint vételárrészletet az örökhagyónak, az alperes fiával közös, OTP-nél vezetett folyószámlájára. Örökhagyó betegsége miatt november 17-én megszüntetésre került az adásvételi előszerződés és az alperes örökhagyó meghatalmazottjaként, november 24-én 1.300.000 forintot átvett az örökhagyó jogi képviselőjétől. Az 1.300.000 forintból 300.000 forint ügyvédi díjat az alperes kifizetett, míg az átvételről készült okirat szerint a fennmaradó 1.000.000 forintot örökhagyó részére átadja.

Az örökhagyót 2000 december 1-jén engedték ki a kórházból, ekkor édesanyjához ment, és nála lakott. Ezen a napon átvette alperestől a 2.300.000 forintot, valamint az 1.000.000 forintot, erről átvételi elismervény készült. Az okirat tartalmazza, hogy a pénzből örökhagyó 3 millió forint tartozását, és közel egy hónapos ápolása alatti kiadásait rendezi.

2000. december 3-án az örökhagyó ismét kórházba került és december 9-én meghalt. A 210.592. forint összegű temetési költséget alperes fizette ki.

A hagyatéki eljárás során a közjegyző ideiglenes hatályú hagyatékátadó végzésében a hagyatékot örökhagyó végrendeletére tekintettel, és a felperes kötelesrészre való jogosultsága folytán $\frac{1}{2}$ - $\frac{1}{2}$ arányban adta át a felperesnek, és az alperesnek. A közjegyző a hagyaték állagát 500.000 forint készpénzkövetelés és ennek 2000. november 16-tól járó kamata tekintetében állapította meg, a hagyatéki teher 162.592 forint temetési költség.

A felperes keresetében elsődlegesen az örökhagyó végrendelete érvénytelenségének megállapítását kérte. Az elsőfokú bíróság a 2007. március 22-

én jogerőre emelkedett, 51. sorszámú részítéletével a végrendelet érvénytelenségének megállapítására irányuló keresetet elutasította.

További keresetében a felperes kötelesrész címén 4.145.794 forint, és ennek 2000. december 9 napjától számított kamata megfizetésére kérte kötelezni az alperest. A hagyaték tiszta értékéül 8.500.000 forint készpénzt, és 2.362.300 forint értékű ingóságot jelölt meg, utóbb az ingók értékét 2.248.600 forintra módosította. Állította, hogy a készpénz, és az ingóság is alperes birtokában van. 402.312 forintban ismerte el a hagyatéki tartozás összegét.

Az alperes a kötelesrész iránti kereset elutasítását kérte. Arra hivatkozott, hogy az örökhagyó részére halála előtt kifizetett pénz nem került a birtokába, csak az általa elhozott ingóságok, amelyek értéke 693.900 forint. Ezen kívül 500.000 forint tartozás és ennek kamata, összesen 826.558 forint tartozik még a hagyatékhoz, amelynek $\frac{1}{2}$ része illeti a felperest. Állította, hogy a felperesnél maradt ingóságokra tekintettel a felperes kötelesrész iránti igénye kielégítést nyert.

Az alperes 2.985.100 forintban jelölte meg a hagyatékba tartozó ingóságok értékét, ebből felperes kötelesrésze: 1.492.550 forint. Elismerte, hogy 693.900 forint értékű ingóság van nála, a többi ingóság azonban nem került a birtokába. Az alperes hagyatéki teherként 210.592 forint összegű temetési és sírkőállítási költséget kért elszámolni.

Az elsőfokú bíróság ítéletében a felperes keresetét elutasította. Kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 15 napon belül 600.000 forint perköltséget. A felperes költségmentességére figyelemmel a le nem rótt kereseti illetéket az állam viseli.

Az elsőfokú bíróság mindenekelőtt vizsgálta, hogy örökhagyó halálakor milyen vagyontárgy tartozott a hagyatékába, mert ennek alapján lehetett elbírálni felperes kötelesrész iránti igényét. A készpénz tekintetében tényként állapította meg, hogy az okiratok alapján örökhagyó 2000 október 5-én 1.000.000 forint, november 6-án 4.700.000 forint készpénzt vett át, míg november 21-én 2.300.000 forint összeg került átutalásra az örökhagyó és alperes közös bankszámlájára. Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy örökhagyó a készpénz átvételek időpontjában nem lakott az alperessel együtt, hanem a felperessel lakott abban az ingatlanban, amely vonatkozásában a vételárat az adásvételi szerződés alapján a felperes édesapjának élettársától megkapta. Az örökhagyónak tartozásai voltak 2000 év őszén, a felperesről is gondoskodnia kellett, rezsi költséget fizetett, a megélhetést biztosítania kellett. Az örökhagyó a bontóperben az őt képviselő ügyvéd munkadíjára alperestől 500.000 forint kölcsönt kért, amelyet október 6-án adott vissza.

A felperes állította, hogy az alperes birtokában kell lennie az örökhagyó halála előtt átadott pénzösszegnek. Ezt a Pp. 164. § (1) bekezdése alapján a felperesnek kellett bizonyítania, kivéve azon pénzösszeggel kapcsolatos állítást, amely az alperes birtokába került az örökhagyó halála előtt. Az ingatlan vételárával kapcsolatos 1.000.000 forint és 4.700.000 forint összegről a felperes sem állította, hogy ezeket az alperes vette át. Nem volt vitás, hogy ezt még örökhagyó életében átvette, és az a körülmény, hogy az alperes is jelen volt a pénz átvételénél nem jelenti annak

megállapítását, hogy a pénzösszeg hozzá került és azzal ő rendelkezett. Az alperes azon pénzösszegek vonatkozásában, amelyeket átvett, ő, illetőleg fia az örökhagyóval közös bankszámláról, bizonyította, hogy átadásra került az örökhagyó részére, mert azt örökhagyó az általa aláírt elismervénnyel elismerte. Az alperes azt is igazolta a banki számláival, hogy nagyobb összegű pénzzel rendelkezett sajátjaként 1999 és 2000 év folyamán. Nem az alperesnek kellett bizonyítania azt a tényt, hogy az októberben és novemberben az örökhagyó részéről átvett pénzösszeggel mi történt, miután a perben az kétséget kizáró módon bizonyításra került, hogy az összeget az örökhagyó vette át. Azt a felperes nem bizonyította, hogy ezek a pénzösszegek az alpereshez kerültek. Ezt egyéb támogató bizonyíték hiányában az a körülmény sem bizonyítja, hogy az örökhagyó az alperest jelölte végrendeleti örökösül. Örökhagyó nem az alperessel lakott együtt, a gy-i ingatlanba ment haza a pénz átvétele után. Az örökhagyó novemberi keltezésű végrendeletében 3.000.000 forintban jelölte meg adósságát, ez nem jelenti azt, hogy ezen kívül más összegű tartozása nem volt. Nem került továbbá bizonyításra az sem, hogy az előszerződés felbontása kapcsán egymillió forintnál nagyobb összeget vett volna fel az alperes.

Amikor a bíróság a Pp. 3. § (3) bekezdése alapján alperesnek a bizonyítási kötelezettségről tájékoztatást adott, a peradatok, miszerint jelen volt a pénz átvételekor, azt valószínűsítették, hogy alperes vagy rokona hozzáférhetett az örökhagyó által felvett pénzhez, ezért a kioktatás alapján alperesnek azt kellett bizonyítania, hogy ezt a készpénzt örökhagyó felhasználta saját céljaira. Az alperes személyes meghallgatása, az általa csatolt írásbeli nyilatkozat, annak mellékletei, így különösen az átvételi elismervény alapján azonban a bíróság elfogadta bizonyítottanak azon alperesi állítást, hogy csak az 1.000.000 forint és a 2.300.000 forint készpénz került az alpereshez, illetve alperes fiához, ezen összegek átadását örökhagyó részére pedig kétséget kizáró módon bizonyította alperes. Önmagában az a körülmény, hogy december 1-jei átvételt követően rövid idővel az örökhagyó ismét kórházba került, majd a kórházban december 9-én meghalt, nem elegendő bizonyíték azon felperesi állítás elfogadására, hogy az alperesnél maradt a 3.300.000 forint, mert az alperes az átvételi elismervénnyel bizonyította a pénz átadását. Az átvételi elismervényre figyelemmel a felperesnek kellett bizonyítania azt, hogy ennek ellenére ez a pénz az alpereshez került, amelynek bizonyítása a perben nem történt meg. A fentiekre figyelemmel nem lehetett megállapítani, hogy az örökhagyó halálakor készpénz vagyon volt, ahogy azt sem, hogy az örökhagyó vagyonából bármilyen összegben készpénz került volna 2000 december 1-jét követően az alpereshez. Az elsőfokú bíróság mindezekre tekintettel arra a következtetésre jutott, hogy örökhagyó hagyatékában halálakor nem volt készpénz.

Az ingóságok tekintetében az elsőfokú bíróság azt állapította meg, hogy az ingóságok elszállítása a felperes apja jelenlétében történt, és felperes sem vitatta, hogy az alperes által megjelölt és elszállított ingóságok értéke 693.900 forint. Ezen felül a felperes nem bizonyította azt az állítását, hogy további ingóságokat is elszállított volna az alperes. A perben tanúként kihallgatott R.L. részletesen előadta, milyen ingóságok maradtak a birtokában, ezért nem fogadható el az a felperesi állítás, hogy minden olyan ingóságot elvitt alperes, amely örökhagyót illette.

Rendelkezésre állt a felperes apja írásbeli nyilatkozata, arról, hogy milyen ingóságok maradtak a felperes birtokában és milyen ingóságokat szállított el az alperes. A fentiek összevetéséből megállapítható, hogy több ingóság, amely örökhagyót illette volna, az ingatlanban maradt. A hagyatékhoz tartozó ingóságok értéke a felek nyilatkozata alapján nem volt vitás, ezért az elsőfokú bíróság azt állapította meg, hogy a 2.985.100 forint értékű ingóságból az alperes 693.900 forint értéket szállított el, míg a többi ingóság 2.291.200 forint értékben a felperes birtokában maradt, mert ő maradt abban az ingatlanban, az édesapjával, ahol ezek az ingók találhatóak.

Az 500.000 forint ki nem fizetett vételár hátralék vonatkozásában az elsőfokú bíróság megállapította, hogy ez a követelés nem került kiegyenlítésre, az ítélet hozatalakor nem tartozik a hagyatékhoz, ezért ezt a bíróság a kötelesrész elszámolásánál figyelmen kívül hagyta.

Mindezek alapján a kötelesrész alapja kiszámításánál azt állapította meg, hogy a hagyatéki vagyron 2.985.100 forint értékű ingóság. Ebből 210.592 forint hagyatéki teher levonása után a tiszta érték 2.774.408 forint. Ennek a fele részét követelheti a felperes, azaz 1.387.204 forint értéket. A perben megállapítható volt, hogy az alperes birtokába került 693.900 forint ingóság, míg az ingóság további része a felperes birtokában van. Ebből következik, hogy a felperes a kötelesrészét meghaladó mértékben birtokolja az örökhagyó vagyonát képező ingóságokat, erre figyelemmel nem alapos a további kötelesrész kiadására vonatkozó igénye. A felperes ezért a kötelesrészét megkapta, emiatt az alperes nem marasztalható további kötelesrész kiadásával kapcsolatosan. A felperes pervesztessége folytán köteles perköltséget fizetni a pernyertes alperesnek. Költségmentessége folytán a le nem rótt kereseti illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen a felperes nyújtott be fellebbezést, amelyben az ítélet megváltoztatását keresetének megfelelően kérte. Fellebbezésében mindenekelőtt arra hivatkozott, hogy módosított keresetében 8 millió forint készpénz és 693.900 forint értékű ingóság tekintetében, összesen 8.693.900 forintban határozta meg a kötelesrész alapjául szolgáló hagyatéki vagyont. Ezt csökkentette a 402.312 forint hagyatéki teherrel, a hagyaték tiszta értéke így 8.291.588 forint, amelyből a felperesnek 4.145.794 forint jut és ennek kiadására kérte kötelezni az alperest.

Érvelése szerint a hagyaték tárgyát képező ingóság értéke összesen 693.000 forint, tekintettel arra, hogy az alperes valamennyi, az örökhagyót illető vagyontárgyat elvitt, ami maradt az, az édesapja vagyonmegosztás szerinti része, valamint a személyes használatú ingóságok.

Sérlemelte, hogy az elsőfokú bíróság a 2008. június hó 9-én tartott tárgyaláson meghatározott bizonyítási kötelezettséghez képest nem a teljesített bizonyítás alapján hozta meg határozatát. A bizonyítási kötelezettsége felperesnek az volt, hogy a készpénznek, valamint az ingóságnak a hagyatékhoz tartozását és összegszerűségét kellett bizonyítania, az alperes részéről pedig a hozzáférés lehetőségére és örökhagyó korai halálára tekintettel azt kellett bizonyítani, hogy a készpénzt az örökhagyó felhasználta, vagy saját céljaira kifizette, azaz a készpénz

örökhagyó birtokából kikerült. Álláspontja szerint felperesként az elismervényekkel, valamint a bankszámlakivonattal igazolta, hogy a 8.000.000 forint örökhagyóhoz és az alpereshez került, tehát ezek a hagyaték részét képezik. Az ingóságok vonatkozásában az átvett ingóeltár áll rendelkezésre, amelynek összegszerűsége vonatkozásában az alperes elismerését vette alapul. Így 8.693.900 forint hagyatékhoz tartozás teljes bizonyító erejű magánokirattal igazolva van. Az alperesnek nem csak azt kellett bizonyítania, hogy az adott készpénz tőle az örökhagyóhoz került, hanem azt is, hogy az, az örökhagyó birtokából kikerült, illetve azt felhasználta. Az alperes hosszú levezetést csatolt azzal kapcsolatosan, hogy milyen létfenntartási költségei lehettek örökhagyónak, ezt azonban okiratokkal, valós tényadatokkal nem támasztotta alá. Tényként megállapítható volt, hogy örökhagyó elköltöztetését az alperes és az örökhagyó testvérei intézték. A felperes és édesapja közvetlen ellenőrzése nélkül történt az ingóságok elszállítása. Ez megerősíti, hogy az alperesnek több tekintetben is hozzáférése volt a hagyaték részét képező összegekhez, azzal rendelkezni tudott. Az alperesi levezetés a tartozások tekintetében rögzíti, hogy milyen rendszeres kiadásai merültek fel az örökhagyónak, viszont arra semmilyen bizonyítékot nem szolgáltat, hogy ezekre a fedezetet ki, vagy mi biztosította. Ez a levezetés csak feltételezés. A hagyatékba tartozó összegeknek alpereshez való kerülésére több bizonyíték mutatkozik, az alperes Banknál vezetett és csatolt folyószámla elemzése során. Az alperes 2000 október 6-án 1.000.000 forintot fizetett be a saját számlájára, pontosan akkora összeget, amelyet október 5-én az édesapja adott át örökhagyónak a házassági vagyonközösség megszüntetése címén. Az alperes nyilatkozata szerint ebből 500.000 forint volt a kölcsön, amit korábban ő adott örökhagyónak, 500.000 forintot pedig saját erőből tett hozzá. Ez az álláspont nem fogadható el. Ezen kívül az alperes 2000. november 7-én megint csak egy nappal azt követően, hogy az édesapja az örökhagyó részére 4.700.000 forintot kifizetett, 1.800.000 forintot rakott be a saját bankszámlájára. Ezzel kapcsolatosan azt állította, hogy ez a tartalékolt készpénze volt, és véletlenül éppen az örökhagyó által átvett pénz befizetése után tette be a számlájára. Ez az érvelés azonban nem életszerű, ezért a bankszámla kivonat egyértelmű bizonyítékul szolgál arra, hogy 2.800.000 forint hagyatékhoz tartozó összeg biztosan az alpereshez került. Ezt az elsőfokú bíróságnak nem lett volna szabad figyelmen kívül hagynia. Ez a pénzbetét teljes mértékben alátámasztja, hogy helyes volt a bizonyítási teher oly módon való telepítése, hogy az alperesnek azt kellett bizonyítania, hogy az összegeket örökhagyó költötte el és az alpereshez nem köthető módon kerültek ki a hagyatékból. Ezen pénzmozgások igazolták, hogy a pénzhez közvetlen hozzáférése volt az alperesnek. A 3.300.000 forintról az alperes átvételi elismervényt csatolt, ezzel azonban csak azt bizonyította, hogy ez a pénz az örökhagyóhoz került, azt azonban nem, hogy az örökhagyótól ez a pénz kikerült és a hagyatékban nem volt fellelhető. Álláspontja szerint az alperes a rá rótt bizonyítási kötelezettségnek nem tudott eleget tenni, nem tudta igazolni, hogy az örökhagyó az állítólagos tartozásai rendezésére felhasználta a hagyaték összegét és az tőle, birtokából kikerült. Az elsőfokú bíróság álláspontja nem megalapozott, mert az ítéletben a bizonyítékok értékelését a bíróság nem a saját maga által meghatározott bizonyítási teher telepítéshez képest mérlegelte, hanem más elveket jelölt meg. Így az ítélet a per során előadott bíróság tájékoztatástól

eltér, önellentmondásban van. Eljárásjogi szabálysértés történt abban a tekintetben, hogy az elsőfokú eljárás során tudomásul véve R.F. tanú súlyos betegségét, helyette R.F.né tanúkénti kihallgatását kérte, amely bizonyítási indítványát a 2008. június 19-i tárgyaláson terjesztette elő és azt fenntartotta. A tényállás tisztázására nem került sor az adásvételi szerződés tekintetében abban a kérdésben, hogy pontosan mennyi pénz került az eladókhoz és mennyi került visszaadásra, mert ebben a körben csak az alperes nyilatkozata az irányadó. Hiányossága a bizonyításnak az is, hogy nem ismert örökhagyó R.F.-kel kötött megíúsult adásvételi előszerződésének tartalma. A végrendeletben ugyanis 5.000.000 forint értékű ingatlan vásárlás van feltüntetve. Ez fontos és tisztázásra szoruló kérdés, ezért lehet jelentős R.F.né meghallgatása, mert az előszerződés egy per alatt álló ingatlanra szólt és alkalmas lehet arra, hogy az állítólagos 3.000.000 forint adósságon felül a hagyaték további részét eltüntessék. Téves az elsőfokú bíróság számítása az ingóságok vonatkozásában is, ugyanis egyoldalúan az alperesi levezetést vette az ítélet alapjául, amelyre konkrét bizonyítékok nem voltak. Így 2.985.100 forintban határozta meg az ingóságok értékét, amely csupán alperesi kimutatás volt, ezen értékek alátámasztása nem történt meg. A maga részéről csak az alperes által elszállított 693.900 forint értékű ingóságokat tekinti a hagyatékhoz tartozónak, mert a vagyonmegosztás körében csak ez képezte örökhagyó vagyonát, ezért az ingóságok értékét összességében ezen az értéken kellett volna megállapítani. Az nem volt vitás, hogy egyes, a házban maradt ingóságok nem képezték örökhagyónak a házassági vagyonmegosztás során őt illető vagyonát, azok nem tartoztak a hagyatékba. Hivatkozott a Legfelsőbb Bíróság 1997. 82. számú eseti döntésére, amelyben hasonló jogeset kapcsán a Legfelsőbb Bíróság kimondta, hogy a készpénz tekintetében az örökös a saját vagyonával is felel a készpénz kiadásáért. Jelen helyzetben alperes tehát saját vagyona tekintetében is marasztalható a kötelesrész kiadására.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte. Állította, hogy az elszállított ingóságokat örökhagyó volt házastársa átnézte, és elismerte, mi került elszállításra. Az ingók értékét felperes jelölte meg 2.985.100 forintban, alperes nem vitatta azok - egyébként irreálisan magas - értékét. Ebből a kötelesrész értéke 1.492.550 forint, alperest illető érték ugyanennyi. Alperes elszállított 693.900 forint értékű ingóságot, a kötelesrészen felül felperes birtokában maradt: még 798.650 forint érték. Részletezte örökhagyó kiadásait, költségeit. A készpénz tekintetében hangsúlyozta, hogy november 6-án örökhagyót a közös lakásba vitték haza, ők oda be sem mentek. November 7-én örökhagyó intézte az ingatlanvásárlást, ebből következően a pénzzel rendelkezett. Az ingatlanból való költözközkor pénzt nem hozott el. Egyéb hozzáférése a pénzhez nem volt.

A fellebbezés nem alapos.

Az elsőfokú bíróság a jogvita elbírálásához szükséges mértékben a bizonyítást lefolytatta, a bizonyítás anyagát a felek előadásával összevetve a tényállást helyesen állapította meg, és megalapozott döntést hozott.

A bizonyítás anyaga alapján a jogvita az anyagi jogszabályoknak megfelelően elbírálnak. A tényállás további tisztázásra nem szorul, nincs olyan hiányosság, amely a bizonyítás kiegészítését indokolná, és az elsőfokú bíróság eljárási szabálysértést sem követett el.

R.F. és R.F.né tanúk kihallgatását a felperes a 2008. június 19. napján tartott tárgyaláson indítványozta. R.F. igazolt, súlyos betegsége miatt kihallgatásától az elsőfokú bíróság eltekintett, a további tanúk kihallgatása hozzátartozói minőségük miatt maradt el. A 69. sorszámú jegyzőkönyvből kitűnően az elsőfokú bíróság a következő tárgyalásra azzal a felhívással idézte a feleket, hogy bizonyítási indítványukat tegyék meg. Felperes bizonyítási indítványt nem tett, a tárgyalás berekesztése előtt (73. jkv.) úgy nyilatkozott, hogy további bizonyítási indítványa nincs. Erre tekintettel R.F.né tanúként történő kihallgatásának elmaradása eljárási szabálysértést nem jelent. Téves az a felperesi állítás, hogy a tanú kihallgatása azért elengedhetetlenül szükséges, mert kizárólag alperes nyilatkozata áll rendelkezésre abban a kérdésben, hogy az adásvételi előszerződés alapján pontosan mennyi pénz került az eladóhoz, és mennyi került visszaadásra. Az alperes csatolta a 2000. november 24. napján kelt, az örökhagyót képviselő ügyvéd által készített átvételi elismervényt, amely szerint a megszűnt szerződéses viszonyból az eladó örökhagyó betegsége miatt minden lehetséges követelésüktől, anyagi igényüktől eltekintenek. Így a 300.000 forint ügyvédi költségen túl az ügylettel kapcsolatban további költségek nem merülnek fel. A teljes átadott összeg, 1.300.000 forint ezért örökhagyó részére visszaszolgáltatásra került. Az alperes előadásán kívül ezért okirat is bizonyítja az előszerződésre kifizetett előleg összegét, az pedig, hogy mennyi lett volna a teljes vételár, a per eldöntése szempontjából közömbös.

Az elsőfokú bíróság a Pp. 3. § (3) bekezdése alapján a bizonyítási kötelezettségről a tájékoztatást a felek részére megadta, azt az eljárás során többször megismételte. Az alperes bizonyítási kötelezettsége tartalma tekintetében ítéletében külön indokolta, hogy miért tért el a bizonyítékok értékelésénél a tájékoztatásban foglaltaktól, ezért - azzal egyetértve - csak utal arra az ítéletábra, hogy a bíróság a Pp. 3. § (3) bekezdése alapján adott előzetes tájékoztatás tartalmához nincs kötve, döntését a jogvita elbírálására irányadó anyagi jogszabályok alapján hozza meg.

A felperes keresete a kötelesrésze kielégítésére irányult. A Ptk. 666. § (1) bekezdése szerint a kötelesrész alapja a hagyaték tiszta értéke. A hagyaték tiszta értékének megállapítására arra nézve kell a bizonyítási eljárást lefolytatni, hogy az örökhagyó halálakor milyen értékű hagyaték volt az öröklés tárgya (Ptk. 598. §). A felperest terhelte annak bizonyítása, hogy az örökhagyó halálakor hagyatékába milyen értékű vagyon tartozott. E tekintetben nem elég valószínűsíteni a készpénz mértékét, hanem annak meglétét olyan bizonyítékokkal kell alátámasztani, amelyek alapján azt a bíróság valóban fogadhatja el. Az elsőfokú bíróság a bizonyítékok okszerű mérlegelésével helyesen állapította meg, hogy a felperes a 8.000.000 forint készpénz hagyatékhoz tartozását kétséget kizáró módon nem bizonyította. Az okiratok csak azt bizonyítják, hogy október 5-én, majd november 6-án az örökhagyó átvett ügyvédjétől 5.700.000 forint készpénzt, és december 1. napján alperestől 3.300.000 forint készpénzt. A felperes azt nem bizonyította, hogy ez a pénz

örökhagyó halálakor megvolt, hagyatékába tartozik. A bankszámlájára október 6. napján befizetett 1.000.000 forint tekintetében az 500.000 forint ügyvédi költségre történő kölcsönt, és annak ebben az időpontban történő visszaadását alperes bizonyította, ezen túlmenően azonban nem bizonyított, és valószínűtlen is, hogy a hosszabb ideje jelentősebb bevétel nélkül élő örökhagyó a teljes vételárért testvérének átadta volna. A bankszámla kivonat szerint kétségtelen, hogy alperes november 7. napján 1.800.000 forintot tett be bankszámlájára. Azon kívül azonban, hogy az időpontok egybe esnek, nincs bizonyíték arra, hogy ez a pénz az örökhagyótól származott. A bankszámla forgalomból megállapítható, hogy alperesnek korábban is volt nagyobb összegű megtakarítása, amit folyamatosan lekötött. Örökhagyó írásbeli magánvégrendeletének tartalma is arra utal, hogy a teljes összeget fel kívánta használni, részben ingatlant szándékozott venni, másrészt adósságát rendezni. Helytálló ezért az elsőfokú bíróságnak az a következtetése, hogy felperes nem bizonyította, hogy örökhagyó halálakor készpénz vagyon volt a hagyatékban, és azt sem, hogy örökhagyó vagyonából bármilyen összegű készpénz alpereshez került volna, ezt sem közvetlen, sem közvetett bizonyíték nem támasztotta alá. Nem vonható le ilyen következtetés a felperes által hivatkozott jogeset alapján sem, mert a jogesetben a közvetett bizonyítékok - örökhagyó egy háztartásban élt alperessel, a pénzt együtt vették fel, illetve közösen őrizték - együttes értékelése alapján állapította meg a bíróság a készpénz hagyatékhoz tartozását, a jelen per tényállása ezzel nem azonos. Örökhagyó és alperes nem lakott együtt, örökhagyó Gy--n, a volt közös lakásban, majd édesanyjánál lakott, alperes pedig B-n élt, és semmi nem támasztja alá, hogy alperesnek hozzáférése, vagy rendelkezési joga lett volna örökhagyó pénze tekintetében, kivéve azt a 3.300.000 forintot, amely tekintetében bizonyított, hogy azt örökhagyónak átadta.

Téves a felperesnek a fellebbezésben az ingóságok tekintetében kifejtett álláspontja is. A Ptk. 666. § (1) bekezdése értelmében a kötelesrész a kötelesrészre jogosult törvényes örökrészéhez igazodik. A törvényes örökrész megállapításához pedig az egész hagyaték értékéből kell kiindulni, függetlenül a birtokviszonyoktól. A felperes a hagyatékhoz tartozó ingóságokat tételelesen felsorolta, alperes a megjelölt ingóságok hagyatékhoz tartozását, és a felperes által meghatározott értékét nem vitatta. A felek ugyancsak egyezően adták elő, hogy ebből 693.900 forint értékű ingóság alperes birtokában van. Kétségtelen, hogy felperes az utolsó tárgyaláson tényelődését megváltoztatta, és állította, hogy csak az alperes birtokában lévő 693.900 forint értékű ingóság tartozik a hagyatékhoz. Ez az érték azonban nem azonos a hagyatékba tartozó ingók értékével. A volt házastársak a közös vagyonba tartozó ingókat megosztották, erről tételes lista készült, amely az iratokhoz csatolva van. Ezen lista alapján szállította el részben alperes az örökhagyónak jutott ingókat, amelyek elszállítását felperes édesapja ellenőrizte, és igazolta. A felperes édesapja ezen túlmenően maga adta elő, hogy a lista nem teljes mert, amikor a listát örökhagyóval elkészítették, csak nagyjából sorolták fel a vagyontárgyakat, mások pedig azért nem szerepeltek a listán, mert ezek a szekrényekben voltak. Ezeket az ingókat a felperes részletesen megjelölte, amit alperes nem vitatott. Abból, hogy az alperes csak részben szállította el az ingóságokat, nem lehet azt a következtetést

levonni, hogy csak azok tartoznak a hagyatékhoz, és az ingatlanban más, hagyatékhoz tartozó ingóság nem maradt. A felperes és édesapja előadásából következően bizonyított, hogy az ingatlanban számos olyan ingóság maradt, ami a közös vagyon megosztása után örökhagyót illette volna, de elszállításra nem került, ezt azonban a hagyatékhoz hozzá kell számítani. Helyesen állapította meg ezért az elsőfokú bíróság azt, hogy a hagyatékhoz 2.985.100 forint értékű ingóság tartozik.

Tévedett viszont, amikor a közjegyző által ideiglenes hatállyal átadott 500.000 forint vételárhátralék összegét a hagyatékban nem számolta el. A kötelesrész alapjának megállapításánál a hagyatékban a hagyaték megnyíltakor értéke az irányadó. Örökhagyó hagyatékába tartozik a házastársa által még ki nem fizetett 500.000 forint, azt a kötelesrész alapjához hozzá kell számítani.

A fentiek alapján a teljes hagyaték értéke: 3.485.100 forint. Levonva a 210.592 forint hagyatéki terhet, a hagyaték tiszta értéke: 3.274.508 forint, ebből felperes kötelesrésze: 1.637.254 forint. A felperes a hagyatékból 250.000 forint erejéig részesült, valamint birtokában van 2.291.200 forint értékű ingóság, amelynek egy része végrendeleti öröklés jogcímén alperest illetné. Az alperes az ingók kiadására nem terjesztett elő igényt, ezért a felperes birtokában tartott, hagyatékban minősülő ingóságokkal kötelesrészét természetben kiadottnak kell tekinteni.

A fentiek alapján az ítélet tábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdés alapján helybenhagyta, és a Pp. 78. § (1) bekezdés alapján kötelezte a felperest másodfokú perköltség megfizetésére, ami az alperes képviselőjével felmerült, általános forgalmi adót is tartalmazó ügyvédi munkadíj. A felperes személyes költségmentessége folytán a le nem rótt másodfokú illetéket, valamint az elsőfokú eljárásban felmerült állam által előlegezett költséget a 6/1986. (VI.26.) IM. rendelet 14. §-a alapján az állam viseli.

Budapest 2009. november 3.

Fermanné dr. Polák Zita s.k.,
a tanács elnöke, előadó

Dr. Hegedűs Mária s.k.,
bíró

Dr. Baloginé dr. Faiszt Judit s.k.
bíró

A kiadmány hitelül:

